

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 44 (3500) ●

● ЧАЦВЕР, 24 ЛІСТАПАДА, 2016

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY



Хата, што на цяпло багата
Стар. 2



Сонца і кветкі Айчыны
З Рэспублікі Комі, з Сыктыўкара здзейсніла вандроўку ў Беларусь турыстычная група, у якой былі і беларусы
Стар. 3



Гоманавы – гэта гучыць
Стар. 4

ЯК СПРАВЫ, ДЫАСПАРА?

Нашы сябры ў Рыме

Актывісты Міжнароднага культурнага цэнтра “Содружество” гатовы супрацоўнічаць з беларускімі партнёрамі

Кацярына Мядзведская

Гэтая суполка з’явілася ў “вечным горадзе” ў чэрвені 2014-га, культурны цэнтр аб’ядноўвае выхадцаў з многіх постсавецкіх краін. Планы ў актывістаў амбіцыйныя, у тым ліку скіраваныя і на супрацоўніцтва з беларускімі партнёрамі. Бо нашых і ў Італіі нямае. Згадаем: паводле статыстыкі, каля 3,5 млн. беларусаў жывуць у розных краінах, найбольш сацыяльна актыўныя працуюць у грамадска-культурных суполках. Якіх па свеце — больш за 200. Адно існуюць дзесяцігоддзямі, іншыя — толькі ўтварыліся. Пра дзейнасць некаторых і мы пішам. Радуюся, калі на сувязь выходзяць актывісты новых суполак.

Нядаўна па электроннай пошце звязалася з рэдакцыяй намесніца старшыні МКЦ “Содружество” з Рыма Ніна Пашчанка. Паведаміла, што сярод заснавальнікаў цэнтра акрамя старшыні-расіянікі Наталлі Пераслаўцавай, ёсць беларускі: яна і Таццяна Тэльковіч. Актывісты цэнтра ўжо наладжваюць стасункі з культурнымі, адукацыйнымі суполкамі супляменнікаў за мяжой, зберагаюць культурныя традыцыі, плённа працуюць з падростаючым пакаленнем.

Нашы ў Рыме? Здрава! Мы адправілі Ніне Пашчанцы некалькі пытанняў, атрымалі адказы.

— **Хто вашы партнёры ў Беларусі, сярод беларускіх суполак замежжа?**
— У нас падпісана пагадненне



Гэтыя маленькія рымляне — вучні Ніны Пашчанкі, яны ведаюць пра краіну Беларусь

аб супрацоўніцтва з Рэспубліканскім цэнтрам нацыянальных культур. Вялікая падзяка былому дырэктару Міхаілу Рыбакову за падтрымку ў правядзенні алімпіяды па гісторыі, конкурсу сачыненняў сярод школьнікаў. Ад РЦНК атрымана літаратура, падарункі, дыпломы. Спадзяемся, праца з новай кіраўніцай, Вольгай Антоненкай, будзе такой жа насычанай і плённай. Сяброўскія адносіны склаліся ў нас з Беларускай культурнай групай у Парыжы. Нашы дзеці з задавальненнем паўдзельнічалі ў выставе малюнкаў “Мір без вайны вачыма дзіцяці”. Неаднойчы сустракаліся з прэзідэнтам асацыяцыі “Bellarus”

Таццянай Пумпулевай з Неапалі. Бывалі на выступленнях іх цудоўнага хора, прыязджалі яны да нас. Беларускае хлопчыкі і дзяўчынкі з Рыма малявалі карціны да конкурсу “Казачная Беларусь”, што праводзіла ў Таліне Ніна Пээрна. Увогуле ж мы ўзаемадзейнічаем з рознымі арганізацыямі ў 21 краіне. І адкрытыя для новых ініцыятыў і прапанов. Асабліваю падзяку хачу выказаць Амбасадзе Беларусі ў Рыме за падтрымку нашых мерапрыемстваў.

— **Якія цікавыя праекты былі за гэты час? Што ў перспектыве?**

— Да II пасяджэння Кансультатыва савета па справах беларусаў замежжа, які прайшоў на

пачатку верасня, мы падрыхтавалі прапановы аб супрацоўніцтве рускамоўных школ Італіі для Мінадукацыі Беларусі, правялі перамовы з супрацоўнікамі кафедры прыкладнай лінгвістыкі філфака БДУ. Ёсць шэраг цікавых праектаў з Міністэрствам спорту і турызму. Хацелі б пасябраваць і з некаторымі мінскімі школамі. Да 70-годдзя Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне мы праводзілі ў Рыме гістарычную алімпіяду. Ладзілі акцыю “Бясмертны полк”... Разам адзначаем Дзень Незалежнасці Беларусі, Вялікдзень. Пачынаем рыхтавацца да святкавання Новага года ды Раства Хрыстова. → **Стар. 2**

ВЕСТКІ

Бліжэй да зор

Ураджэнец горада Чэрвеня Алег Навіцкі, камандзір экіпажа карабля “Союз МС-03”, даставіў на Міжнародную касмічную станцыю сцяг Беларусі

20 лістапада ў 3.40 на борт МКС перайшлі члены экіпажа пілатуемага касмічнага карабля “Союз МС-03”: камандзір-беларус Алег Навіцкі, амерыканка Пэгі Уйтсан і астранаўт Еўрапейскага касмічнага агенцтва Тама Песке. Яны далучыліся да членаў экспедыцыі МКС-50, якія чакалі іх на станцыі. Наперадзе — больш за 50 навуковых эксперыментаў, а таксама праца з расійскімі, японскімі ды амерыканскімі касмічнымі грузавымі караблямі.

Сёлетняя экспедыцыя — юбілейная: гэта 50-ы старт да МКС. Лётчык-касманаўт Герой Расіі Алег Навіцкі ўзяў з сабой Дзяржаўны сцяг Беларусі і даставіў на МКС у знак пашаны і павагі да роднай зямлі. За дзень да старту касманаўт атрымаў тэлеграму ад Прэзідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнка. Кіраўнік дзяржавы выказаў асабліваю ўдзячнасць за тое, што ў такі адказны момант Алег Навіцкі не забывае пра свае карані, пра Беларусь, чый сцяг адправіцца ў космас разам з ім: “Дзе б Вы ні знаходзіліся, памятаеце, што Радзіма ганарыцца годным сынам гераічнага і працавітага беларускага народа”.

Даведка “ГР”. Алег Навіцкі нарадзіўся 12 кастрычніка 1971 года ў горадзе Чэрвені Мінскай вобласці. Сёлетні старт — гэта ягоны другі палёт у космас. Пра касманаўта, яго маці, іншых расійскіх касманаўтаў з беларускімі родавымі каранямі гл. тэксты: “Мне здаецца, я сама лётала ў космас (ГР, 11.04.2013), “Расійскі касманаўт з беларускага Чэрвеня” (14.04.2016).

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Сеньёр-віртуоз родам са Слуцка

Іна Ганчаровіч

Майстэрства баяніста Анатоля Тарана высока ацанілі ў Партугаліі, на міжнародным конкурсе “Трафей свету”

Чулі? Нядаўна беларус аказаўся лепшым у адной з намінацый на міжнародным конкурсе музыкантаў “Трафей свету”. Баяніст Анатоль Таран — пераможца ў катэгорыі “Сеньёр вар’етэ”. Хоць, мы разумеем, вар’етэ — не надта ўласцівая з’ява для беларускай культуры, ды і “сеньёр” для нас — экзатычнае слова.

Аднак пагадзіцеся: “сеньёр вар’етэ” беларус Анатоль Таран — усё разам гэта класна гучыць!

Конкурс ужо 66-ы раз праходзіў з 27 верасня па 1 кастрычніка ў Партугаліі, у горадзе Парцімао. Упершыню за ўсю гісторыю творчых спаборніцтваў перамог у іх музыка з Беларусі. Анатолю Тарану 30 гадоў, яго імя добра вядома ў свеце баяннай музыкі. Мы сустраліся з ім у Мінску, гаварылі пра ягоны шлях у музыку.

Нарадзіўся Анатоль у Слуцку, у музыцы — з 8 гадоў. Кажы, трапіў адразу да добрых педагогаў, якія і

дапамаглі раскрыцца таленту. “Мне вельмі пашанцавала, што на шляху майго станаўлення, як музыкі, побач былі вядомыя педагогі, таленавітыя музыканты, — расказаў Анатоль. — Спачатку вучылі Юры Кантаровіч і Уладзімір Трафімовіч, выкладчыкі па класе баяна Слуцкай дзіцячай музычнай школы. Дзякуючы ім я палюбіў баян, і з дзяцінства зразумеў: жыццё звязана з музыкай”. У 2001-м ён паступіў у Мінскі дзяржаўны музычны каледж імя Глінкі, дзе Валеры Башура веў хлопца ў свет прафесійнай музычнай адукацыі. Самым цікавым перыядам шляху, лічыць Анатоль,

стала вучоба ў кансерваторыі, у выкладчыка па класе баяна і джазавай імправізацыі Аляксандра Шувалава: “Ён карэнным чынам змяніў маё ўяўленне пра тое, якую музыку трэба выконваць, і як гэта рабіць”.

Сваю першую перамогу Анатоль Таран атрымаў у 2008-м, на Міжнародным конкурсе баяна-акардэоннага выканальніцкага мастацтва “АссоHoliday” ва Украіне. Затым былі конкурсы ў Польшчы, Германіі, Бельгіі, а таксама Італіі, Расіі. І ўсюды Анатоль выступаў ярка, займаў прызавыя месцы. “Выконвай эстрадна-джазавыя



Артыст — гэта стыль

кампазіцыі, уласныя інтэрпрэтацыі, былі яшчэ імправізацыі, свежыя аранжыроўкі вядомых твораў”, — згадвае Анатоль. → **Стар. 4**

БЛІЗКІЯ ЛЮДЗІ

Хата, што на цяпло багата

У новым мінскім мікрараёне гучаць народныя песні, а энтузіясты з Тэатра фальклору не стамляюцца выязджаць на канцэрты і фэсты па ўсёй Беларусі

Іван Ждановіч

Што ў многіх беларускіх вёсках шануюць цяпер народную культуру — тым нікога не здзівіш. Пры палацах, дамах культуры працуюць сотні творчых гуртоў. Аднак гарадское асяроддзе — гэта ўжо іншая духоўная прастора. Мяркую, кіраўнікі беларускіх суполак замежжа тое адчуваюць, разумеюць — таму і варта шукаць, як прыжывіць-прышчапіць народную культуру ў “каменных джунглях” сучасных гарадоў. Помніцца, як напрыканцы 80-х спрабавалі энтузіясты з творчай суполкі “Майстроўня” пакалядаваць па гарадскіх кватэрах у Мінску — і мелі ад тае добрае справы адны непрыемнасці. Нават з міліцыйнай даваляса, кажуць, спрэчкі вырашаць. Бо хтосьці ўвогуле не зразумеў, што за дзіўны “натоўп” да яго грукаецца-ломіцца пасярод ночы, а недзе малое, кажуць, спужалася вельмі, ды ў плачы зайшлося, пабачыўшы пераапрунутага ў Мядзведзя калядоўшчыка... А можна ўявіць, што ў нейкай кватэры ў той час было зусім не да весялосці. Гэта ў вёсцы, як кажуць, усе ўсё пра ўсіх ведаюць! І каб не зрабіць замест добрае справы дрэнную, варта памятаць: усяму ёсць сваё месца, і свой час. І свая мера.

Таму вельмі каштоўным можна лічыць досвед “фальклорнай працы” ў сталічных умовах, які адпрацоўвае ў новым мінскім мікрараёне Паўднёвы Запад вядомы харэограф Мікола Котаў ды энтузіясты са створанага ім Тэатра фальклору “Матуліна хата”. Пра які, дарэчы, мы ўжо расказвалі ў тэксце “І бабуля, і сяброўка” (ГР, № 33, 1.09.2016). Як і пра тамтэйшую сямейную дынастыю: да спраў тэатра ўслед за спявачкай Кацярынай Пяршлевіч далучаецца час ад часу і яе ўнучка-танцорка, студэнтка Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў Таццяна Гаўрыкава. “Паміж дзяўчынай і жанчынай існуе не



Мікола Котаў (справа, з бубнам) і ягоныя артысты з Тэатра фальклору “Матуліна хата”

толькі крэўная, але і духоўная павязь. А лучыць іх, між тым, яшчэ і агульнае захапленне — беларускай песняй ды танцамі”, — пісала мая калега Кацярына Мядзведская.

...Спачатку Мікола Котаў, а потым і Кацярына Пяршлевіч запрасілі: прыходзьце, будзе прэзентацыя кнігі вершаў, паспяваем, патанцуем. І вось — “Малінаўка”, канцавая станцыя метро. Хоць і падказак шмат, але ж у кожнай вуліцы свой характар... Паблукаўшы сярод гмахаў ля праспекта Дзяржынскага, паблізу Мінскай кальцавой аўтадарогі, знайшоў Тэратарыяльны цэнтр сацабслугоўвання насельніцтва Маскоўскага раёна Мінска. Гэта па вул. Напалеона Орды, 47А. Апісваю — для тых, хто будзе шукаць “Матуліну хату”. Ішоў у будынку — на музыку, бо песні ўжо гучалі ў актавай зале. Кацярына Пяршлевіч, аказваецца, сабрала свае вершы, якія пішуцца з розных нагодаў, і выдала кнігаю. Вырасла з сябрамі адначыць падзею. А якраз і праўнук у яе нарадзіўся! “Толькі б спявай!” — зычыла нашчадку Кацярына Іванаўна, падымаючы пазней (сімвалічны тост



Вокладка кнігі К. Пяршлевіч

у сяброўскай бяседзе за гасцінным сталом.

У рэпертуары артыстаў розных узростаў — вершы, байкі, беларускія песні. А й рускія спяваюць! І вясельныя акапэльна спявала Кацярына Пяршлевіч, і свае вершы чытала. Родам яна з вёскі Бераставец Кармянскага раёна Гомельшчыны. Вучылася ў свой час у Мінскім музвучылішчы

імя Міхаіла Глінкі — на харавую дырыжорку. З маленства спявае. А Мікола Котаў усё з гумарам, з прытанцоўкамі, з бубнам звязвае ў адну тэатральную дзею. А як прайшоўся ў чачотцы! А як сеў у шпагат! Самому ж Мікалаю Конавічу за 70. А форму як трымае! І тэатр таксама. Пра тое з удзячнасцю казаў сябру на імпрэзе вядомы пісьменнік Георгій Марчук. А Кацярына Пяршлевіч атрымала, акрамя цёплых слоў, віншаванняў, яшчэ і грамату ад кіраўніцтва Сацыяльнага цэнтра.

Творчасцю душа наталяецца, маючы патрэбу ў тварэнні прыгажосці. Што вабіць гэтых людзей двойчы на тыдзень (!) на рэпетыцыі? Не грошы... Нават ад градаў-лецішчаў, жартаваў Мікола, прага творчасці жанчын адрывае. А ёсць і выступленні на розных святах, фэстах, імпрэзах у Мінску, па краіне. Цікавае жыццё! Ніхто й не скардзіцца на адзіноту. І хай жа і надалей будзе цёпла ў “Матуліна хата”, пра якую Мікола Котаў нават песню напісаў. Хай і надалей народная культура саграе нашы сэрцы нават у холадзе зімы, у глабалізацыі, пад прэсам іншых “выклікаў сучаснасці”.

ВІНШУЕМ!

Кіназнаўца з дыяспары

Кіраўнік прэс-службы Самарскай абласной грамадскай арганізацыі “Руска-беларускае братэрства 2000” стаў пераможцам віктарыны Пастаяннага Камітэта Саюзнай дзяржавы

Як вядома, 2016 год у Расіі — Год расійскага кіно. Такім чынам прыцягваецца ўвага да кінематографа краіны, яго праблем і дасягненняў. Між тым розныя падзеі расійскага кіно спалучаны з Беларуссю. У прыватнасці, з вуснаў кампетэнтных людзей цяпер можна пачуць: сярод сцэнарыстаў, якія працуюць у расійскай кінаіндустрыі, шмат і беларусаў. Праўда, часта кантракты робяцца такім чынам, што ў цітрах мы бачым толькі творчыя псеўданімы...

А цяпер паспрабуем адказаць: здымкі якога нашумелага расійскага фільма часткова праходзілі ў беларускім Брэсце? А якія знакамты расійскі акцёр сваю першую ролю сыграў у фільме беларускага рэжысёра Міхаіла Пташукі? І ці ведаеце вы, які мультыплікатар, уладжэнец Беларусі, прыдумаў, як будучы вы-



Мікалай Бойка

глядаць Кракадзіл Гена, Шапакляк, Чабурашка і кацяня па імені Гаў? На гэтыя і многія іншыя пытанні адказвалі ўдзельнікі віктарыны “Расія-Беларусь: Кінематограф”, арганізатар якой — Пасткамітэт Саюзнай дзяржавы.

Прыемна, што адным з пераможцаў віктарыны, якія раней за іншых набралі найбольшую колькасць балаў за правільныя адказы, стаў кіраўнік прэс-службы Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-беларускае братэрства 2000”, галоўны рэдактар нашага грамадска-папулярнага і літаратурна-мастацкага часопіса “Адзінства / Единство”, член Беларускага саюза журналістаў Мікалай Бойка. Ён уладжэнец вёскі Лелікава Кобрынскага раёна Брэстчыны, у мінулым — марскі афіцэр. (Больш падрабязна гл. “Там, дзе родныя вытокі” — ГР, 18.09.2014. — Рэд).

“Як бачым, менавіта прадстаўнік беларускай дыяспары добра ведае гісторыю кінематографа Саюзнай дзяржавы! — радуецца кіраўніца суполкі “Руска-беларускае братэрства 2000” Ірына Глуская. — Для жыхароў Самары і вобласці, якія маюць беларускія карані, удзел у віктарынах і конкурсах Пастаяннага Камітэта Саюзнай дзяржавы — добрая традыцыя”.

Юлія Цяплянская, кіраўніца моладзевага аддзялення суполкі “Руска-беларускае братэрства 2000”

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Нашы сябры ў Рыме

(Заканчэнне.

Пачатак на стар. 1)

А ў перспектыве мы спадзяемся адкрыць асобны Беларускі культурны цэнтр у Рыме і школу, падобную на тую, што існуе пры Амбасадзе Італіі ў Мінску. У нас ужо нават ёсць настаўнікі, падручнікі, метадычная літаратура, праграма навучання складзена. Няма толькі памяшкання. І ў вырашэнні гэтага пытання мы разлічваем на дапамогу беларускай Амбасады.

У пісьме спадарыня Ніна паведаміла і пра сябе. Родам яна з Оршы, горада ў Віцебскай вобласці. Там жывуць бацькі, да якіх яны з мужам прыязджаюць штогод. Гасцявалі й сёлет. У Рыме Ніна Ігараўна жыве 5 год, і без спраў ды актыўнай грамадскай дзейнасці абысціся не можа. У 2013-м праходзіла ў Рыме



Сувеніры з Беларусі — рымскім вучням

Першая татальная дыктоўка — міжнародная акцыя, што папулярна ў грамадстве. Яна ладзілася на базе “Россотрудничества”. І

беларуска Ніна Пашчанка атрымала на ёй адзнаку “выдатна”. “Гэта была першая “5”, і Беларусь стала першаю краінай, якая атрымала такую высокую адзнаку ў Рыме. Таму мяне павіншавалі тады нават і супрацоўнікі Міністэрства адукацыі Беларусі!” — пісала Ніна Ігараўна. Пасля яна пачала працаваць настаўніцай рускай мовы ў адной са старэйшых рускіх школ Італіі — “Николай Гоголь”. А ў хуткім часе з калегамі-сяброўкамі яны і заснавалі МКЦ “Содружество”.

P.S. Калі артыкул рыхтаваўся да друку, Ніна Пашчанка напісала, што ў школе “Николай Гоголь” вучацца сотні дзяцей з розных краін постсавецкай прасторы. 38 працэнтаў з іх — нашы супляменнікі. Дырэк-



CENTRO INTERCULTURALE SODALISTICO

тар школы і прэзідэнт МКЦ “Содружество” Наталля Пераслаўцава нядаўна падзякавала за дапамогу і падтрымку Амбасадам Расіі ды Беларусі. Яна расказала пра першую паездку італьянскіх дзяцей у Мінск. Падарожжа тое было пазнавальным і цікавым. Беларусы з італьянцамі пасябравалі, плануецца новую сустрэчу.

Сама ж Ніна Ігараўна ўручыла нядаўна сувеніры школьнікам-беларусам, што жывуць у Рыме. Адзначаны тыя, хто дастойна выступіў на розных еўрапейскіх конкурсах і алімпіядах у мінулым, 2015-2016 навучальным годзе. Што ж, хай не забываюць гэтыя юныя рымляне, адкуль іх родавыя карані.

ПАДАРОЖНЫЯ НАТАТКІ

Сонца і кветкі Айчыны

3 Рэспублікі Комі, з Сыктыўкара здзейсніла вандроўку ў Беларусь турыстычная група, у якой былі і беларусы

Неяк пачула радкі верша, што запалі ў памяць: “Душа полна тобой, Россия, / – А в сердце Беларусь живёт!” А й сапраўды ж так! Дзе б ні жыў – заўсёды часцінка цябе там, дзе нарадзіўся. Ды многія з нас, беларусаў за мяжою, і не заўважаюць “беларускага жыцця” ў сэрцы. Паўсядзённыя клопаты адцягваюць увагу. Бяжыш, многае хочаш зрабіць, а працы ж усёй, як кажуць мудрыя, аніколі не паробіш. Некаму падаецца: вось на пенсіі адпачну, дараблём усё, і спяшацца не буду. Аднак звыклы рытм жыцця нас узяў у палон: не спыніцца. Ідуць пенсіянеры вывучаць кампутар і замежныя мовы, займацца шыццём-вязаннем, пляценнем-маляваннем, дачай і турызмам. . .

“Трэці ўзрост” — гэты перыяд жыцця, калі ёсць яшчэ сіла і жаданне даведацца, адкрыць для сябе нешта новае. Вось і сабраліся ўвесну пенсіянеры Сыктыўкара ў дарогу, каб напярэдадні 9 Мая праехаць па месцах бітваў продкаў, былых ваенных дарогах Расіі ды Беларусі. Ехалі цягніком да Масквы, далей — аўтобусам. Наведалі Барадзінскае поле, на якім 26 жніўня 1812 года была вялікая бітва рускіх і французскіх войскаў. І ў кастрычніку 1941-га Барадзіно стала месцам жорсткіх баёў чырвонаармейцаў з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. Цяпер на полі — каля 300 памятных аб’ектаў у гонар герояў двух войнаў.

Далей ехалі праз Вязьму ў Смаленск. Былі экскурсіі па абодвух гарадах. У апошнім нам спадабаліся помнікі кампазітару Пятру Чайкоўскаму і паэту Аляксандру Твардоўскаму з яго Васіліем Цёркіным. Дарэчы, пазней знайшла ў інтэрнэце: “Твардовский, несмотря на свои белорусские шляхетские корни и прекрасное знание белорусского языка, стал классиком русской литературы, поскольку писал по-русски”. Што ж, беларусы могуць ганарыцца вялікім супляменнікам!

Беларусь вітала сонцам

І вось ужо Беларусь сустракае вандроўнікаў сонцам, сінім небам і доўгачаканым цяплом. Памежнага кантролю, да якога рыхтаваліся, не было, нават праверкі пашпартаў. Кіроўцы пайшлі ў будынак, аформілі дакументы, і мы паехалі. Хутка ўбачылі, як памяняўся навокальны пейзаж: паўсюль зялёныя засеяныя палі, а ні лапка неўзаранай ці парослай бульбы зямлі. Прыгажосць! Радуюць вока вёскі з квітнеючымі садамі, акуратнымі каляровымі платамі. Нават у вёсках бачылі свежыя разметкі на дарогах і вуліцах. І так чыста: ні бутэлек, ні пакетаў са смеццем, ні смецця ўвогуле. У мяне як беларускі пыталі: “Люба, куды тут смецце дзяюць? Дзе захоўваюць, а можа перапрацоўваюць?” А я й не ведаю. Але тое, што Беларусь жыве ў чысціні-парадку, што дворнікі з 4-х раніцы штодня падмятаюць вуліцы, што на іх не валяюцца шматкі паперы, недакуркі — у тым змаглі мы пераконацца і ў Мінску, і ў Брэсце, і ў Гродне, і ў Лідзе. . . Так, пэна, ва ўсіх аграгарадкаў і вёсках. Дзясяткі тысяч квітнеючых цюльпанаў на зялёных газонах гарадоў захаплялі вочы, радавалі сэрца. “Так, гэта ўжо Еўропа!” — казалі ў аўтобусе. А я ўдакладняла: гэта цэнтр Еўропы, і адпаведны знак ёсць у Полацку.

Па дарозе трэба было паесці, у прыдарожным кафэ я папрасіла кіпеню, кажу: плаціць не зможам, бо грошы не паспелі абмяняць. Беларусы, параіўшыся, пакармілі нас і за расійскія. А й смачна было ўсё ў кавярні! Падалі салату з капусты, густы наварысты боршч і дранікі з мясам, распараныя ў гаршчочках, залітыя густой смятанай. Порцыі вялізныя! Развітваліся з гаспадарамі — як з лепшымі сябрамі. Яны нават правялі нас да аўтобуса.

Боль і смутак Хатыні

Пад вечар прыехалі ў Хатынь — мемарыяльны комплекс, адкрыты ў 1968-м на месцы спаленай карнікамі вёскі. Тады, 22 сакавіка 1943 года, у агні загінула 149 вясцоўцаў, з іх 75 — дзеці. Былі спаленыя і ўсе 26 хат. Выжыў толькі каваль Іосіф Каменскі, які знайшоў сярод пажарышча абгарэлае цела сына. Фігура старога з мёртвым хлопчыкам на руках — у цэнтры мемарыяла. Побач — стылізаваны дах згарэлай адрыны, у якой жывымі гарэлі людзі. На месцы кожнай хаты стаіць абеліск: комін са званом. Час ад часу тыя званы гучаць, і звон болей пранікае ў сэрца. Дарэчы, мы даведаліся: у час вайны ў Беларусі былі спаленыя тысячы вёсак! (Звесткі ёсць на сайце <http://db.narb.by/> — ён створаны да 70-годдзя Хатынскай трагедыі. На час падрыхтоўкі тэксту ў друк сярод

да рэчкі Свіслачы, палюбаваліся начным горадам, упрыгожаным да Свята Перамогі рознакаляровымі гірляндамі, у яркай ілюмінацыі.

Ад замкаў да пушчы

Раніцай — у Брэст. Па дарозе наведаліся ў Мірскі замак — крэпасць-рэзідэнцыю князёў Вялікага Княства Літоўскага. На экскурсію часу не было, таму аглядзелі яго толькі звонку. А экскурсія была ў Нясвіжы. Дарэчы, спачатку Мірскі замак (2000 год), а потым і Нясвіжскі палацава-паркавы комплекс (2005 год) былі ўключаны ў Спіс сусветнай культурнай спадчыны ЮНЕСКА. Нясвіжскі замак належаў княжацкаму роду Радзівілаў. Каменныя пабудовы пачалі ўзводзіцца яшчэ ў 1583 годзе, пры Радзівіле Сіротку. Замак мае форму чатырохвугольніка. Нас найбольш уразіла багацце аздаблення многіх пакояў у замку, раскоша інтэр’ераў. Са сцен глядзяць партрэты гаспадароў. Экскурсавод нахнёна распавядаў пра замак, яго ўладальнікаў, пра бітвы і асады ля яго сцен. Мы пабывалі ў гарматнай майстэрні, аглядзелі старажытную зброю — з ёй ваявалі нашы продкі.

Ад Нясвіжа ўжо недалёка і да Брэстчыны. Заходняя вобласць Беларусі сустрэла нас кветам яблынь, блакітным небам і гарачым сонцам. А ў Брэсце на ўсю моц цівілі бэз і каштаны. Такіх велізарных каштанаў, магутных,



Любоў Шубянок на фоне Мірскага замка

Уранні выехалі ў Гродна. Па шляху наведалі Белавежскую пушчу, экскурсія па якой таксама была пазнавальна, вельмі цікава. Мы паспрабавалі абняць 600-гадовы дуб, многія ўпершыню ў жыцці пабачылі зблізку зуброў, дзікоў, аленяў ды іншых дзікіх жывёл. Пагасцывалі мы і ў беларускай сядзібе.

Скідзель, Ліда, Мінск...

Праз некаторы час аўтобус пад’ехаў да брацкай магілы, што каля горада Скідзеля. У ёй пахаваны тысячы воінаў, якія загінулі пад час вызвалення Гродна ў ліпені 44-га. На плітах ёсць там прозвішчы: Мішарын, Папоў, Ульяшаў... Шмат пахавана і невядомых салдат. Вось туды мы і прывезлі, паклалі жмені роднай комі зямлі: сярод загінулых былі ўраджэнцы Комі. Пастаялі мы ў журботнай хвіліне маўчання, усклалі кветкі. Вакол — чысціня, парадак, зеляніна травы і дрэў. “Спіце спакойна, землякі, у беларускай зямлі. І ў Комі рэспубліцы мы памятаем пра вас!” — казаў кіраўнік групы Генадзь Яўгенавіч Маркоўскі.

Далей шлях быў у горад Ліду. Там — кароткі прыпынак, пад час якога мы змаглі пахадзіць па Лідскім замку, сустрэцца з сябрамі з Комі, якія цяпер жывуць у тым прыгожым горадзе.

Ізноў едем у Мінск. Ён сустрэў нас навальніцаю, ліўнем. За некалькі хвілін вуліцы ператварыліся ў рэкі. Прышлося здымаць абутак і пляскаць па лужынах басаною ад аўтобуса да гатэля. Ад тае неспадзяванкі раніцай у некага сеў голас, хтосьці закашляўся. А мы сустракаліся з гасціннымі беларускімі сябрамі “трэцяга ўзросту”, слухалі іх песні, апаведы пра захапленні. Хрыплымі галасамі праспявалі й мы песню пра Сыктыўкар, а другую — на комі мове. Сваё прывітанне і апавед аб працы Нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Комі я проста шаптала ў мікрафон. А мінчане ўсё пачулі, захапляліся нашай дзейнасцю. На развітанне дамовіліся прадоўжыць кантакты, сустрэцца ў Сыктыўкар.

На наступны дзень для нас арганізавалі экскурсію па Мінску. Любаваліся яго шырокімі праспектамі, углядаліся ў архітэктурнае аблічча дамоў і палацаў, цэркваў і касцёлаў, хадзілі па скверах, міма клумбаў з цюльпанамі. Пешаходныя і веладарожкі, лаўкі ў скверах і на вуліцах, рака з рукатворным Камсамольскім возерам, лодкі з катамаранамі на ёй, і паўсюдная чысціня — усё ў горадзе прадумана,

каб зручна было жыць тут, адпачываць.

Нам спадабаўся апавед экскурсавода пра Траецкае прадмесце. Уразіў “Востраў слёз” на рэчцы Свіслачы ў цэнтры горада. На ім усталяваны мемарыял “Сынам Айчыны, якія загінулі за яе межамі”, ён прысвечаны 771 воіну, якія загінулі ў Афганістане. Спачатку мы падышлі да каменя з высечанай на ім фігурай Багародзіцы, якая трымае на руках немаўля, потым наблізіліся да каплічкі, стылізаванай пад старадаўнюю царкву. Нацягнутыя ўнутры яе струны сімвалізуюць сувязь паміж зямлёй і небам — светам жывых і светам памерлых. Атачаюць каплічку маці, жонкі, нявесты з партрэтамі загінулых воінаў. Непадалёк — статуя Анёла-хлопчыка, які плача, бо не ўбярэ маладых салдат. Увесь мемарыял — сімвал смутку і болю. Дарэчы, ўвечары да мяне прыйшло павадамленне пра смерць нашага 36-гадовага баяніста Пятра Юркіна — таленавітага акадэра, спевака і музыканта. З цяжкім каменем на душы ляжала ў гатэлі, плакала. Вось так у жыцці святы перамяжоўваюцца з болей, горам, бядою. . .

Дадому

З Мінска ў зваротную дарогу выехалі 13 мая. Шляхляжэўна Кулікова поле, што ў Тульскай вобласці. Хоць свяціла сонца, але дзьмуў пранізлівы вецер, было холадна. Мы абышлі вакол Стэлы-помніка рускім воінам, якія загінулі ў бітвах з татараманголамі 8 верасня 1380 года. Потым у царкве запалілі свечкі ў памяць пра загінулых.

А позна вечарам мы былі ўжо ў Ніжнім Ноўгарадзе, які аглядалі на наступны дзень. Далей узялі курс на родны Сыктыўкар. Дрэвы ў ім, дарэчы, на той час яшчэ не распусціліся, трава трохі зазеленела. Холад! Сагравалі душу — родны дом, радасныя твары дарагіх людзей, наша ўзаемная любоў.

Што ж, да пабачэння, Беларусь! Добры дзень, Расія! Хай нашыя сустрэчы стануць яшчэ адною падказкаю для іншых жыхароў абедзвюх дзяржаў: падарожнічайце! Ездзіце ў госці да сяброў! І няхай вандроўкі мацуюць нашае сяброўства, вучаць жыць у міры, згодзе і ўзаемапавазе. Бо так і належыць быць у добрых суседзях і сяброў.

Любоў Шубянок,
сябар Нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў у Рэспубліцы Комі, г. Сыктыўкар



Турысты з Сыктыўкара ў Хатыні. 8 мая 2016 г.

знішчаных у 1941-44 гадах там значацца 9085 вёсак, уведзеных у базу. Там чытаем: “Праца па ўдакладненні спісу спаленых вёсак, нападзенні базы інфармацыяй працагваецца. Аўтары запрашаюць карыстальнікаў узяць удзел у аднаўленні трагічных старонак у гісторыі нашай краіны. — Рэд.). За фігурай старога з хлопчыкам ёсць сімвалічныя “Могілкі вёсак”, злева паўстала “Сцяна памяці” — гэта пліты з назвамі канцлагераў і месцаў масавых расстрэлаў. Колькі болю! Надпіс на адной з пліт сведчыць: 3000 дзяцей спалілі фашысты ў Брэсце разам з дзіцячым домам, на пліце — дзіцячыя цацкі, кветкі. З болей у сэрцах стаялі мы ля Вечнага агню, што гарыць ля трох бяроз, на месцы чацвёртай — у памяць пра кожнага чацвёртага жыхара Беларусі, што загінуў у гады вайны. А паводле новых, удакладненых звестак на Беларусі загінуў амаль кожны трэці. . .

У Мінск мы прыехалі позна вечарам, уладкаваліся ў гатэль. Схадзілі

як дубы, я раней ніколі не бачыла. Аж не адарваць вачэй.

Раніцай 9 Мая мы ўбачылі жыхароў Брэста на вуліцах: прыбраных, з шарамі, кветкамі, плакатамі ў руках. Збіраліся ісці на мітынг у Брэсцкую крэпасць. На грудзях у многіх прымацаваны сімвал святы — белая кветка яблыні з зялёнай і чырвонай стужкамі — колераў беларускага сцяга. Былі там і георгіеўскія стужкі, мы ж прымацавалі свае, пайшлі разам з усімі. З абодвух бакоў вуліцы — пляцоўкі з мікрафонамі, спявалі маладыя салісты. Гучалі ваенныя песні, знаёмыя маршы: святы! Бясконцаю плыню ішоў “Бяссмертны полк”. На мітынгу выступалі як кіраўнікі вобласці, так і школьнікі, а закончыўся ён праходжаннем “Бяссмертнага палка”. Потым мы гулялі па тэрыторыі крэпасці, паставілі свечкі, памаліліся аб душах загінулых у новай царкве. Пабывалі на святочных канцэртах, што ладзіліся па горадзе. А завяршыўся Дзень Перамогі святочным салютам.

ВЕДАЙ НАШЫХ!

Сеньёр-віртуоз родам са Слуцка

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

— Мае любімыя кампазітары — гэта вядомыя французкія, канадскія, амерыканскія. Яны, а таксама знакамітыя выканаўцы з розных краін, і цяпер уплываюць на мой музычны густ, іх я таксама лічу сваімі педагогамі”.

Сёлета ў Партугаліі за перамогу ў намінацыі “Сеньёр вар’этэ” змагаліся 19 чалавек з 9 краін. Было два туры. Журы з педагогаў і артыстаў-музыкаў ацэньвала як віртуознасць выканаўцы, артыстызм, так і прыгажосць праграмы, спалучэнне ў ёй жанраў і стыляў. “Я граў джаз, творы італьянскіх аўтараў, а таксама твор Аляксандра Шувалава “У стылі кантры”. Пра перамогу даведаўся на наступны дзень. І тады сказаў сабе: усё, старт дадзены!” Чаму так? Здавалася б, усё закончылася... Убачыўшы мой здзіўлены погляд, Анатоль дадаў: “Калі шчыра, то ўпершыню ў Партугаліі не настройваўся на перамогу. Дарэчы, у 2015-м я заняў у тым конкурсе толькі пятае месца. Удзел у “Трафей свету” быў сімвалічным: я шмат разоў перамагаў на іншых прэстыжных конкурсах. А паехаў яшчэ раз, каб парадаваць гледачоў, якія мяне палюбілі, ды паставіць кропку ў сваім конкурсным жыцці. У мяне шмат планаў на будучыню: хачу развівацца як музыкант, даваць сольныя канцэрты і не толькі ў замежжы, а і ў Беларусі — краіне, якая дала мне пучэўку ў жыццё. Вельмі дапамагло, што беларуская дзяржава некалькіх гадоў падтрымлівала



Баяніст-віртуоз Анатоль Таран хутка паедзе з гастроямі па ўсёй Беларусі

мяне і матэрыяльна: я тройчы быў уладальнікам гранд-прэміі Прэзідэнта Беларусі, стыпендыятам спецыяльнага Прэзідэнцкага фонду па падтрымцы таленавітай моладзі. Так што прыйшоў час аддаваць даўгі! Вось чаму я сказаў сабе: старт дадзены! У 2017-м адпраўляюся на гастролі па ўсёй Беларусі”.

А яшчэ Анатоль Таран марыць зладзіць у Мінску фестываль акардыёна і баяна. А таксама адкрыць спецыяльны курс для беларускіх

студэнтаў па навучанні джазавай імправізацыі.

Між тым случка “Сеньёра вар’этэ” ўжо запрасілі на “Трафей свету” ў якасці суддзі — быць членам журы. А таксама стварыць беларускую дэлегацыю на судзейства для прэстыжнага конкурсу ў розных катэгорыях. Так што, як бачым, у Анатоля шмат планаў і праектаў. Спадзяецца ўсё рэалізаваць.

Даведка ГР. Міжнародны конкурс “Трафей свету” праводзіцца

з 1951 года. Усяго ў свеце існуе чатыры самыя прэстыжныя спаборніцтвы сярод баяністаў: конкурсы ў Клінгенталі (Германія) і Кастэльфідарда (Італія), а таксама “Кубак свету” (сёлета ўпершыню прайшоў у расійскім Растове-на-Доне) і “Трафей свету”. За права паўдзельнічаць у іх змагаюцца лепшыя баяністы і акардыёністы, праходзяць жорсткую сістэму адбору. Пераможцы, атрымаўшы тытул, паспяхова прадаўжаюць кар’еру.

БАЦЬКІ І ДЗЕЦІ

Гоманавы – гэта гучыць

У Дзяржынску прэзентавалася кніга-альбом “Леанід Гоманай” — аповед дачкі пра бацьку, вядомага беларускага мастака

Прэзентацыя прайшла ў чытальнай зале Дзяржынскай раённай бібліятэкі. Аўтарка кнігі — бакалаўр мастацтвазнаўства, журналістка, а яшчэ і спявачка Вольга Гоманавы. З вялікай любоўю, замілаваннем, а таксама і тонкім мастацтвазнаўчым густам расказвае яна пра бацьку, майстра пейзажу. А Леанід Гоманай — асоба вядомая: сябар Беларускага саюза мастакоў, член-карэспандэнт Міжнароднай акадэміі культуры і мастацтва, удзельнік шматлікіх выстаў і міжнародных пленэраў. Вядома ж, гонар дачцэ мець таленавітага бацьку, ды і радасна самому Леаніду Міхайлавічу бачыць яе творчыя поспехі.

На сустрэчу ў бібліятэку прыйшлі блізкія сябры Гоманавых, у тым ліку і вядомы мастацтвазнаўца Мікалай Паграноўскі. Спадарыня Вольга расказала, як ішоў да прызнання яе тата, а тым часам на вялікім экране дэманстраваліся фотаздымкі з розных перыядаў жыцця мастака. Нарадзіўся ж ён у Слаўгарадзе — прыгожым беларускім горадзе. Любоў да пейзажнай творчасці абудзілася ў хлопчыку з дзяцінства. Нібы крэсіва з крэ-



Леанід Гоманай з дачкаю Вольгай, аўтарам кнігі

меня, вычыркнула тую любоў-іскарку ва ўражлівай душы прыгажосць краявідаў Слаўгарадчыны, разлівы тамтэйшых рэчак — Сажа і Проні.

Спачатку маляваў хлопец сам, потым вучыўся ў Мінскім мастацкім

вучылішчы імя Аляксея Глебава. Дарэчы, закончыў яго з адзнакай “выдатна”, далей — Беларускі дзяржаўны тэатральна-мастацкі інстытут. Дыпломнай працай была серыя плакатаў “Беларускія асветнікі”: партрэты

Еўфрасіні Полацкай, Францыска Скарыны, Кірылы Тураўскага, Сімяона Полацкага, Міколы Гусоўскага.

З 2015 года Леанід Гоманай Міжнароднага конкурсу дзіцячага малюнка “На сваёй зямлі”. Персанальныя выставы яго былі ў шэрагу краін Заходняй Еўропы, разыходзяцца творы па музеях, галерэях, асабістых калекцыях па ўсім свеце. Кніга “Леанід Гоманай” багата ілюстраваная працамі мастака, так што выданне і змястоўнае, і маляўнічае. Пераважаюць у творчасці пейзажы беларускай прыроды, прычым яны выпраменьваюць гармонію, радасць, супакаенне. Уражваюць творы “Разліў на рацэ Проня”, “Дрэвы ў праменнях сонца”, “На радзіме Бялыніцкага-Бірулі”.

Пад час прэзентацыі Вольга Гоманавы парадавала дзяржынцаў і сваімі акапальнымі лірычнымі песнямі. Як бачым, у тых сем’ях, дзе ёсць павага да гармоніі, прыгажосці, вечных каштоўнасцяў — там доўжацца традыцыі творчасці. Кніга “Леанід Гоманай” — гэта 56 старонак сустрэчы з прыгажосцю, асветленай талентамі бацькі і дачкі. Яны ахвотна раздавалі аўтографы ўсім ахвочым, абяцалі будзем сустракацца яшчэ.

Лявон Целеш,
г. Дзяржынск

ПЕРСПЕКТЫВЫ

Разам — лягчэй

Кацярына Мядзведская

У Мінску сустракаліся актывісты-каардынатары Канфедэрацыі беларусаў памежжа

Канфедэрацыя беларусаў памежжа з’явілася пяць гадоў таму з ініцыятывы Алега Давідзюка, кіраўніка суполкі “Крок” з літоўскага Вісагінаса. Уваходзяць у канфедэрацыю кіраўнікі аб’яднанняў супляменнікаў з Літвы, Латвіі, Украіны. Прайшлі два пасяджэнні-канферэнцыі кіраўнікоў канфедэрацыі ў Вісагінасе і Даўгаўпілсе, ідзе падрыхтоўка да трэцяга — вось і спатрэбілася працоўная сустрэча каардынатораў у таварыстве “Радзіма”. Сабраліся Алег Давідзюк, актывістка “Кроку” Ірына Кузняцова, старшыня таварыства “Уздым” з Даўгаўпілса Людміла Сінякова, сябра Саюза беларусаў Украіны Віктар Камісарук. Беларусь прадстаўляў старшыня таварыства “Радзіма” Максім Дубянок.

“Наша арганізацыя ўздымае надзённыя пытанні, — адзначаў Алег Давідзюк. — Напрыклад, пра супрацоўніцтва беларускіх суполак замежжа з МЗС, пра адносіны да будаўніцтва АЭС у Астраўцы. Абмяркоўвалі план правядзення III канферэнцыі, якая пройдзе ў 2017-м у Беларусі”. Дзе канкрэтна будзе збор — пакуль невядома. Вырашылі звярнуцца па дапамогу да Мінкультуры і МЗС Беларусі, каб прымеркаваць канферэнцыю да аднаго з культурных мерапрыемстваў. Можа, да III Фэсту мастацтваў беларусаў свету? “Гэта менавіта тая падзея, якой чакаюць беларусы замежжа, — упэўнены Максім Дубянок. — Цудоўная магчымасць падзяліцца досведам зберажэння і развіцця беларускай духоўнай спадчыны, мовы і нават думкі за мяжой”.

Людміла Сінякова лічыць: добра, што размова ішла і пра супрацоўніцтва беларускіх суполак у памежных краінах. “Разам нам лягчэй працаваць, — адзначала яна. — А ёсць жа яшчэ праблемы, напрыклад, з памежнымі пераходамі, працаўладкаваннем беларусаў за мяжой, у сферы эканамічнай і культурнай дзейнасці”.

Алег Давідзюк яшчэ да сустрэчы ў “Радзіме” пабываў у Смаргонскім раёне. Як член гарсавета Вісагінаса дамаўляўся аб супрацоўніцтве з мясцовымі ўладамі. Алег Аляксандравіч заінтрыгаваў: “На канферэнцыі мы прэзентуем адзін з праектаў трансгранічнага супрацоўніцтва, які закране розныя сферы: турыстычную, культурную, эканамічную. Не кажу пра дэталі, але, мне падаецца, гэта будзе “бомба”.

Ірына Кузняцова казала: каб вакол Беларусі замкнулася кальцо дружбы, узаемапаразумення і супрацоўніцтва, да канфедэрацыі варта далучыцца актывістам беларускіх суполак з Польшчы ды Расіі. Прычым некаторыя з іх працягваюць інтарэс да арганізацыі.

Вінікі сустрэчы падвёў Максім Дубянок: “Галоўнае: мы змаглі пачуць адзін аднаго, зразумець і выпрацаваць агульную пазіцыю па дастаткова складаных пытаннях. А далей будзем развіваць стасункі паміж краінай і беларусамі замежжа, менавіта ў тых сферах, у якіх мы можам быць адзін аднаму карыснымі”.